

جان لاک فیلسوف و نظریه پرداز معروف انگلیسی (1704م)

جان لاک، فیلسوف و نظریه پرداز معروف انگلیسی و بنیان‌گذار فلسفه حکومت دموکراسی در 29 اوت 1632م در رینگتن انگلستان به دنیا آمد.

جان لاک، فیلسوف و نظریه‌پرداز معروف انگلیسی و بنیان‌گذار فلسفه حکومت دموکراسی در 29 اوت 1632م در رینگتن انگلستان به دنیا آمد. وی تحصیلات خود را در آگسفورد به پایان رساند و پس از آن به تدریس زبان یونانی، معانی بیان و فلسفه پرداخت. وی در سال 1689م؛ های بعد به تفکر درباره دستگاه فلسفی خود که اساس دموکراسی جهان است، پرداخت. کلید فلسفه لاک شامل دو کلمه "توافق قراردادی" است. وی اعلام داشت که تمام حکومت‌ها، سراسر، روابط انسانی و همه زندگی را باید به مثابه داد و ستد تلقی کرد. لاک، ذهن انسان به هنگام تولد را هم‌زمان با لوحه سفیدی می‌دانست که تجارب حسّی، مانند متن کتاب، از آغاز تولد تا زمان مرگ، بر لوح ذهن نوشته می‌شود. این معلومات به صورت حفظیات شکل می‌پذیرد و حفظیات به گونه فکر و فکر به جامه عقل درمی‌آید. بنابراین عقل انسان چیزی جز ارزشیابی دنیای مادی که از دریچه‌های حواس به داخل ذهن راه می‌یابد، نیست. لاک بر این عقیده است که اشخاص مختلف، دنیا را به صور مختلف می‌بینند، زیرا اگرچه حواس به ظاهر یکی است، اما دنیا را متفاوت دریافت می‌کنند. وی حکومت خوب را حاصل قرارداد میان انسان با انسان می‌دانست و وظیفه حکومت‌ها را خدمت به مردم عنوان می‌کرد. لاک درباره حکومت عادلانه می‌گفت که باید مبتنی بر رضایت اکثریت مردم باشد. به مردم، آزادی بیان، آزادی فکر، آزادی انتخاب و آزادی دین بدهد و برای آن که کار به خودکامگی نکشد، لازم است که سه قوه مقننه، مجریه و قضائیه وجود داشته باشند. اما رؤیای لاک از حکومت آزادی خواه ملی فراتر رفت و او اصولی، هم برای حکومت بین‌المللی و هم حکومت ملی، طرح افکند. به نظر لاک، دوره ترقی واقعی وقتی آغاز خواهد شد که کشورها نیز چون مردم، طبق یک قرارداد اجتماعی با هم متحد شوند و از لحاظ سیاسی به یک‌دیگر اتکا ورزند. لاک عقیده داشت که هدف همه حکومت‌ها، حفظ حیات، آزادی و خوشبختی ملت‌هاست، اصل عدالت مبتنی بر نیاز و احتیاج مردم است و عاملی که معلوم می‌دارد مردم به چه چیز احتیاج دارند، صدای آنهاست. وی در این جا عنوان می‌کند که اخلاق و رفتار خوب، نتیجه حکومت خوب است. فلسفه لاک را می‌توان چنین خلاصه کرد: استقلال افراد در یک جامعه دموکراسی، اتکای اقوام در کشورها به یک‌دیگر در دنیای آزاد؛ استقرار اخلاقیات بر مبنای تعاون در میان همه افراد بشر. از آثار عمده‌های لاک در آن‌ها به تشریح عقاید فلسفی خویش پرداخته است، می‌توان از کتب رساله درباره فهم بشر، اندیشه‌های لاک در باب تعلیم و تربیت و معقولیت دین مسیح (ع) نام برد. جان لاک سرانجام در 28 اکتبر 1704م در 72 سالگی درگذشت. (ر.ک: 29 اوت)